Buzády Tibor

Kevés a magyar szent

Az egyház egész éves kiemelt kalendáriumában csak az ezer éve élt Szent István van felvéve a világegyház nagy szentjei közé, de ő is csak 1686, Buda felszabadítása óta. A még magyarul sem tudó, Magyarországon sem élő Szent Erzsébet viszont ott van, de őt a németek közé sorolják.

Jegyzett szentjeink sorában van még Szent Imre, László, Margit, az elmagyarosodottak között Gellért és Kapisztrán János, valamint az ortodox Piroska, Mózes, György, Efrém és Tóth Elek, az utóbbi ötöt a moszkvai Egyesült Szent Szinódus avatta szentté. A hagiográfia felsorol még több tőlünk elszármazott királylányt, akiket azonban új hazájuk emelt erre a megtiszteltetésre. Magyar ember még az erdélyi Pongrácz István, és bevehetjük közénk a horvátnak született Kőrősi Márkot és a lengyel Grodecz Menyhértet.

Jelenleg huszonegy – vagy az elcsatoltakkal együtt huszonöt – felterjesztett magyar vár Rómában a beiktatásra az egyház által teljesen kivizsgált és bejegyzett *boldogok* sorába. Azonban egy fokkal feljebbre, azaz a *szentté* avatásra senki sem áll közel.

Amíg lehetett és magunk intézhettük az avatásokat, számos honfitársunkat kanonizáltunk *házilag* boldoggá. De amióta Róma intézi az ügyeket, azóta rendkívül alapos, ám megfizethetetlenül drága és körülményes lett a kanonizáció. Mórt és Margitot évszázados késéssel iktatták be a szentek lajstromába. A németek, olaszok, spanyolok és újabban az ázsiai keresztények ötévente ott állnak a Szent Péter téren… Intenzív munkával törődnek nemzettársaik pápai elismertetésére. A francia, mexikói, dél-amerikai püspökök is tevékenyek, hogy kultuszt teremtsenek a szentéletűjeik számára. Serkentik a híveiket, hogy keressék elhunyt embertársuk égi közreműködését, azaz imádkozzanak hozzájuk, hogy majd csodákkal nyilváníthassák ki, hogy az Atyánál vannak.

A szentté avatások lerövidített történetét a következőkben foglalom össze: A keresztény őskorban csak a vértanúkat nevezték szenteknek. Kr.u. 400-tól a hívek helyi közössége közfelkiáltással hozta meg az oltárra való emelést, azaz a szentté avatásról szóló döntést. A szombathelyi-savariai Szent Márton (397) lett a legelső nem-vértanú szent. Maradt így a gyakorlat, míg 993-ban megtörtént az első *római*

szentté avatás, mely aztán egyre jobban a pápák illetékességi körébe került. Az 1100-as években élt III. Jenő pápa már nem fogadta el a helyi zsinatok döntését, hanem a pápai udvar bíborosait küldte ki a tanúvallomások felvételére és javaslattevésre. Szent László és püspökei – így pápai egyetértéssel – még maguk döntöttek István, Imre, Gellért, Benedek és Szórád „kanonizációjáról", amiként száz év múlva III. Bélának is pápai engedély kellett, hogy Lászlót szentté avathassa.

Mivel a római eljárás körülményes volt, ezért az új szerzetesrendek – a ferencesek és a domonkosok – saját joghatóságukon belül elkezdték a „boldog" előnevet adni a helyi megtisztelendőknek. Ehhez 1484-ben meg is kapták a szentszéki engedélyt.

1160 után csak a pápa avathatott szentet, akiket szigorúbban meg kellett különböztetni a boldogoktól. 1660 után már a boldoggá avatást is magához vonta, mert a helyi eljárások ellenőrizhetetlenek lettek, és mert felterjesztőik mesés elemekkel tarkították a boldogok életrajzát. Szerencsére a pápai bréve megengedte, hogy az 1660 előtt szentté vagy boldoggá nyilvánított személyek megtarthassák megtisztelő előnevüket.

A Tridenti Szent Zsinat (1550 k.) ismét foglalkozott a szentek tiszteletével, majd a zsinati határozat a mindenkori római pápának adta át a vizsgálati eljárások esetleges változtatásának a jogát. Az 1600-as évek után csak a római Rítuskongregáció készíthette elő a pápai avatást, mégpedig szigorú teológiai és gyakorlati szabályok szerint. A boldoggá avatás a szentté avatás kötelező előfeltétele lett.

A huszadik században a teológiai kritériumok és az eljárásbeli szabályok kibővítésére és pontosabb megfogalmazására került sor. Azóta a pert előkészítő posztulátorokat és az egyházmegyei bíróságokat is jobban felkészítik, hogy a római eljárás gördülékenyebb legyen. A szentté avatási perek római filozófiája, valamint az egyházpolitika is változott. A csodák megtörténténél fontosabb lett a felterjesztett személy tevékenysége és az összkereszténységre tett külső és belső hatása. Vizsgálják, hogy az avatandónak milyen új mondanivalója volt a világegyház számára. Közülük néhányukat egyházdoktornak neveztek meg, ha valami új dologra világítottak rá, vagy egy hittel kapcsolatos és kiemelkedő jelentőségű tételt dolgoztak ki. Elvárt lett, hogy a misztika mellett a szeretet teológiája is nyilatkozzék meg az oltárra emelésben. 2017 óta az élet tudatos felajánlása majd feláldozása is az emberbaráti szeretet és megszentelődés bizonyítékának számít. Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy a szentté avatás nemcsak egy-egy ember egyéni megdicsőülését bizonyítja, hanem utánozni való példaképet is tár a közösség elé.

Azért lett mára sok „Isten Szolgája”, és lesz majd remélhetőleg sok boldoggá avatott, mert Szent II. János Pál pápa bővítette a vértanúság fogalmát. Alapgondolata az volt, hogy „mindenki vértanú, aki keresztény *erényekért* hal meg,” tehát nemcsak az, aki *hitének megvallása* miatt vesztette el életét, hanem, ha valaki valamilyen formában a „hit, remény és szeretet áldozata lett”. Mindeddig csak az számított vértanúnak, aki kereszténysége miatt valóban meghalt. Aki túlélte a börtönt vagy üldöztetést, az nem lehetett vértanú, hanem a „hitvallók” csoportjába került. Kiterjesztették a vértanúság fogalmát olyan börtönt viseltekre is, akik az ott szerzett betegségük következtében haltak meg, mint Boldog Meszlényi Antal. Ennek a pápai aktusnak őskereszténykori előzménye van. A halálraítéltekről, de a végül megkegyelmezettekről már az ősegyház is alkotott egy sajátságos fogalmat: a „*martyres designati*”, magyarán a „*vértanúságot készen elfogadók*” titulusát.

A Szentszék szigorú perrendtartása megenged két kivételes eljárást. Az első esetben a Szentatya, mint szuverén egyházfő, személyes döntéssel – bármilyen okból – lerövidített eljárást engedélyez. A másik esetben – igazolt csodák hiányában – a Szentatya megerősítheti a szent vagy a boldog titulusát olyanoknál is, akiknél per ugyan sohasem volt, de emberemlékezet óta fennáll tiszteletük. Eljárás jogilag nehéz is lenne egy réges-rég élt és mai tanúk által nem ismert ember hivatalos boldoggá avatása, vagy egy boldog szentté avatása. A *régi ügyeknél* új adatok úgysem kerülnének elő, ám a felavatások mégis sikerülhetnek, ha a személyek számontartása töretlenül megmaradt az egyháziak és a hívek széles körében. Ilyenkor a pápa, kikérvén a Szentek Ügyei Kongregációjának véleményét, egy rövidített eljárásban – *canonisatio equipollente* – úgy dönt, hogy befejezi az évszázadok óta elhúzódó boldoggá, illetve szentté avatást. A bencés rend kérelmére így kanonizálhatták a kilencszáz évvel ezelőtt élt Bingeni Szent Hildegárdot, aki még egyházdoktori titulust is kapott. Nálunk Mór pécsi püspök és Margit apáca esetében döntöttek így. Gizella királynénk egyházi tiszteletét és boldogi rangját, bár ezer év késéssel, a passaui püspök tudta elismertetni – a mi nagy örömünkre is.

Csupán kerekített számokkal és tájékoztatásul közlünk néhány adatot a vatikáni eljárások gyakoriságáról. Szent István korában évente egy szentet avattak. 1000 és 1600 között összesen ezerkétszáz, azaz évi két új boldoggá és szentté avatást regisztrált a pápai évkönyv. 1600 és 1980 között már több volt az összkanonizáció: évente három. Azóta még gyakoribb lett. II. János Pál pápaságának huszonhét éve alatt már 1828 személy (1345 boldog és 483 szent), tehát mintegy évi hatvan került be a

megdicsőültek égi lajstromába. Eme egyszerűsített áttekintés után, vizsgáljuk meg az okokat, hogy az 1100 éve fennálló országunk miért adott oly kevés magyart a nyolcezer nyilvántartott szent közé.

Magyarok és szentjeik

Valljuk be: a legtöbb katolikus szeretné, ha több magyar szentet látna az oltárain.

A magyar elismeri a kiváló embert, még ha hibátlannak, teljesen „szentnek" nem is tartja őt. Boldog Batthyány-Strattmann Lászlóról már a harmincas években így írt a jezsuita Bangha Béla: „Ha a herceg olasz vagy francia lett volna, már rég megkezdték volna az adatok gyűjtését a boldoggá avatására." Szerencsére az osztrák malmok, ha lassan is, de őröltek. Hetven év múlva ők avattatták boldoggá a mi szent életű körmendi orvosunkat…

De mi magyarok egy szentet, boldogot elsősorban nem azért tisztelünk, mert közbenjárására megmagyarázhatatlan csodát művelt az Isten, hanem azt tekintjük legfőbb érdemének, hogy hősies életével példát mutatott számunkra. A szerény pálos rendünk határozottan tiltja, hogy bármelyiküket szentté avassák, mondván, hogy a rend elvárja, hogy minden szerzetesük szent életű legyen.

A magyar ember gyanakvó és azonnal kritizál; a másikban a tökéletlenséget látja meg először. Ebből eredően előszeretettel vonja kétségbe az illető életszentségét. De miért is kérje földi szentjei közbenjárását? Van neki Boldogságos Szűz Máriája, a Magyarok Nagyasszonya, akit jobban ismer, akihez jobban ragaszkodik, akiben jobban bízik, aki mégiscsak közelebb van Szent Fiához! Inkább hozzá fordul. Miért is kérjen segítséget, sőt csodát egy szentéletű, de tökéletlen embertárs közbenjárásától?

A mai ember nem a kolostorok vagy remeteségek önmegtagadó szerzetesei között találja meg a szenteket, hanem a kemény munka mögött álló elhivatottságban, a tettek hőfokában. A mai szent nem erényövet viselő, böjtölő aszkéta, nem lelki akrobata, nem csodákat művelő, átszellemült, föld felett lebegő középkori misztikus, hanem a *vinculum caritatis*, a szeretet kötelékével embertársaihoz kapcsolódó, az Atyától kapott tehetségét kihasználó és Jézus útmutatásai szerint végzett feladatait hősies fokon gyakorló ember, aki aztán, ha rákényszerül a hitvallásra, még életét is feláldozza. A hősiesség ugyanis a lélekből fakadó, gyakorlati cselekedetnek mondható. Aquinói Szent Tamást sem a gyógyulásos csodák, hanem az igazság szeretete és az Isten ügyéért

való munkálkodás iktatta a szentek sorába. Majdnem minden rendalapítót szentté avattak, bizonyságul arra, hogy nemcsak a világtól elvonuló miszticizmus, hanem a Szentlélektől megáldott földi tevékenység is lehet a kanonizáció fő kritériuma. A magyarokat különösképpen az ragadja meg, amikor – összhangban katekizmusukkal –, azt látják, hogy a szent életműve *a lelki megújulás forrása és kezdeményezője.* A Gaudium et Spes hetedik szakaszának zsinati irányelvei megemlítik ezt a problémakört. A pszichológiai, erkölcsi és vallási változások, valamint a gondolkodás és a struktúrák változása kérdésessé teszi az eddigi ügymeneteket. Már a Lumen Gentium kezdetű zsinati dokumentum is jelezte, hogy a társadalmi tanításban és a szentté avatási ügyekben nagyobb felelősséget kell adni a helyi főpásztoroknak és a püspökkari konferenciáknak, mert többet tudnak az ügyek lelkipásztori hasznosságáról, mint a távoli római vezetés.

Az új gondolkodási mód a vallásos életet mélyen érinti. Az élesedő ítélőképesség megtisztítja a világot a mágikus fölfogástól és hiedelmektől, és a hithez még személyesebb csatlakozást hoz létre. Elevenebbé válik az érzék Isten felsége és a Sancta Mater Ecclesia, az útmutató Anyaszentegyházunk iránt.

Bizonyítható, hogy van az emberi történelemben gondolati, érzelemvilági és technikai változás. Sőt dogmafejlődés is van, amelyben egyre tisztábban tárulkozik ki számunkra az Isteni Ige. Amikor a régen élt szentek külső és benső életét vizsgáljuk, akkor le kell hámoznunk róluk azt a burkot, amelyet koruk környezete és gondolkodása borított rájuk. A szentistváni harcok mai felfogásunkkal is jól érthetőek, de nem tartjuk valami nagyon szent dolognak, ha valaki kúriai bírók döntése nélkül felnégyelteti támadóját. Hogyan is merészelte Szent István parlamenti hozzájárulás nélkül felajánlani az egész országot Szűz Máriának? Minő nagyképűségnek tűnik manapság az ilyen gesztus! Ám az ő tette belefért abba a gondolatkörbe, hogy akkoriban „*rex, quasi sacerdos*", azaz a király afféle főpapnak is számított, akinek egyik feladata volt, hogy közvetítsen népe és Isten között. Akkoriban a királyi hatalmat, a király által irányított államot szentnek érezték, mert Istentől elrendelt és Isten felé vezető szervezetnek tartották. A fenti két példából látható, hogy a cselekedetek megítélése átalakul. Sőt, a társadalom felfogása többször is változhat az idők folyamán. Ugyanarról a szentről lehet egy őskeresztény, egy román, egy gótikus, egy barokk vagy egy modernebb képünk.

A magyar ember akarva-akaratlanul is magára vonatkoztatja a szent életét, és saját napjaira vetíti ki. Mi több, az egykori szent életének

aktualizálása kötelező is, mert a túl kenetteljes, vérszegény, és egzaltált fogalmak általunk alig-alig érthetőek, s lelkünkben nem visszhangzanak. Így mindegy, hogy milyen értelemben használjuk a „boldog" kifejezést. A szó régi és mai értelmében elkötelezettséget, hősi tetteket és teljes életfelajánlást tartalmaz.

A szentnek megadatik Isten intenzívebb megtapasztalása. A hétköznapi ember istentapasztalata összességében fakóbb. De mind a halványan pislákoló mécses, mind a fáklyaláng felfelé mutat az égre, az üdvözülés felé. Sík Sándor fanyarul állapította meg, hogy „*úgy látom, hogy a lelki élethez is tehetség kell, mint ahogy nincs mindenkinek tehetsége a zenére vagy az absztrakt matematikára*". Vannak, akik képtelenek belebújni a misztikába.

Nyolcszáz éve – Szent László király óta – nem avattunk magyar szentet.

El kell tekintenünk Árpád-házi Szent Margit esetétől, ugyanis az ő perirata már hétszáz éve készen állt, csak elaludt az ügye. Hetven éve – az Eucharisztikus Kongresszus megköszönéseként, ajándékképpen – külön pápai döntéssel és per nélkül lépett előre a szentek sorába. A szlovákok intézték el helyettünk a Kassán vértanúhalált halt Szent Pongrácz István – és két nem magyar társának – szentté avatását.

Azonban vigasztalhatjuk magunkat, ha nincs is elég *oltárra emelt szentünk*, de azért van jó néhány Rómában vagy amolyan magyarosan, *általunk házilag kanonizált boldogunk*. Amíg kétszáz évig magunk intézhettük a vizsgálatokat, addig mentek a dolgok. Nem kellett külföldre is elküldeni a periratokat, de a pápaság így is elfogadta a helyileg megtisztelt szentek és boldogok kultuszát.

Itt jegyezzük meg, hogy a mai értelemben nem kanonizált, 1600 előtt élt szentjeink és boldogjaink nevének feljegyzése nem véletlenül és ok nélkül történt. A régiek is tudták nagyon jól, hogy ki a szentéletű és ki nem az, ki érdemli meg a titulust, és ki nem. Csak éppen a hivatalos kanonizációk maradtak el a pénzszűke, a nyelvi problémák és a csodák hiánya miatt. Én annak a híve vagyok, hogy minél több boldogunk hivatalos kanonizációját is be kellene fejezni utólagosan, hiszen megvan rá lehetőség.

Más országoknak vagy hatszáz esetben sikerült utólagosan megerősíttetniük Rómával a hívők között kialakult és még élő helyi kultuszt! Az Árpád-ház több szentet adott Európának, mint az összes királyi ház együttvéve. Mert törődtek vele. (Megjegyzésre érdemes, hogy az első Árpád-házi szentek mind férfiak voltak, a XIII. században már csak szent nőket adott a dinasztia.) Így az összlétszámban nem vagyunk

egy nemzetnél sem alávalóbbak. Csak a kanonizációk maradtak el, mert a mi házi boldogjainknál nem a csodák domináltak, hanem egész életútjuk volt meggyőző.

A tatár és a török pusztításától kezdve minden ellenünk volt. A reformáció félbevágta az egységes hitet. A Habsburgok sem tartottak bennünket szent embereknek. Egyházi vezetőink sem tevékenykedtek sokat kanonizációs ügyekben. A XX. század problémái szinte lehetetlenné tették a perek végig vitelét. A két világháború, majd az elszegényedett, megcsonkított ország átszervezése és újraépítése óriási akadályokat gördített a püspökök elé. A Vatikánba kihelyezett kanonizációs eljárások horribilis hazai és római költségekkel jártak, mely elrettentette a jó szándékú kezdeményezéseket. A kommunista éra marxista diktatúrája és az egész évszázadon átvonuló liberalizmus egyházellenessége legyűrhetetlen akadályokat jelentett.

Mint említettük, a magyar ember sem volt alkalmas arra, hogy megboldogultjai közbenjárásával történő csodákat lásson. Nekünk a meggyőző hitvédő, a „vezér-katolikus" embertípus imponált. Sajnos ma sincs egyetlen egy hivatalosan kanonizált boldogunk és szentünk sem, aki nem királyi vérű, nem arisztokrata származású vagy nem egyházi személy lenne. Püspökeink első szűrése és támogatási joga ma is érintetlen. Megtisztelik az áldozatot vállaló, csendes, egyszerű kisembert, de inkább papokat, apácákat terjesztenek fel a boldoggá avatásra. Valóban, a *contempus mundi,* vagyis a világi élet öntudatos és magas fokú elvetése a papok, apácák és szerzetesek életmódjának felel meg legjobban. A világi személyek felterjesztése tűrhetetlenül nehézkes lett. Pedig laikusaink és kisembereink között is temérdek szent lehetett. A hétköznap hősei közül csak Bálint Sándor és Bódi Mária Magdolna jött mindeddig szóba.

Másutt egyszerű, laikus embereket is oltárra emeltek. A portugáloknak és az olaszoknak még gyermekszentjeik is vannak. A spanyoloknak cigány szentjük, az olaszoknak koldus szentjük van boldog Ceferino, illetőleg Labre Szent Benedek személyében! Vagy az íreknél a Tiszteletreméltó Matt Talbot, aki súlyos alkoholizmusból jutott el a vatikáni felterjesztésig.

A műveltség fejlődése, a kinyilatkoztatás új teológiai megfogalmazása, ugyanúgy a meglévő dogmafejlődés fejlettebb igényekkel lép fel az egyházi szóhasználatban és gyakorlatban. Az egyházat tehát nemcsak a jogi oldalról szabad tekinteni, mert akkor a papság – így a Szentek Ügyeinek Kongregációja is – csak dirigáló munkát végezne. Szent egyházunkban a Krisztusban egyesült Isten

Országát kell látni. A római szentté avatási vizsgálatban jobban tekintetbe kell venni a hívők meggyőződését. A kongregáció a boldoggá avatásoknak ne késleltetője és esetleg akadályozója, hanem a keresztények kérését és lelki igényeit szolgálva a mai emberekhez szóló közvetlen intézmény legyen. Hiszen a Szentek Ügyeinek Kongregációjának saját követelménye, hogy a felemelendőnek legyen meg a nép körében a tisztelete, s ilyen értelemben minden szentet először a nép avat szentté. A tömeg „santo subito" felkiáltása, a nép óhaja nagyban segítette II. János Pál pápát, hogy rövid időn belül szentté avassák. Már VI. Pál is kijelentette, hogy a népi jellegű vallási kezdeményezések a Szentlélek jelenlétét mutatják az egyházban. Bízni kell Isten népében. Ferenc pápa apostoli leveleiben bőven ír a világiak nélkülözhetetlen elkötelezettségéről. Óvja az egyházat az egyik legnagyobb eltorzulástól, a klerikalizmustól, amely a világiakat csak „címzetteknek" tekinti.

A perek közismert elhúzódásának káros következményei vannak. A felterjesztő püspök, aki teljesen képben volt, elhalálozik. A negyedik, ötödik megyés püspök örökli meg az ügyet. Ők már nem ismerték a felterjesztettet, és nekik is lettek saját jelöltjeik, akik mellett szívesebben álltak ki. Legtöbbször nem is neveznek ki újabb és újabb posztulátorokat az elkezdett ügy vitelére, s ha kineveznének is, a periratokba mindannyiuknak újra meg újra bele kellene dolgozniuk magukat. A sok felgyülemlett promócióra sohasem lesz elég képzett posztulátor. Az ügyek elalszanak. A várakozás közben kihalnak az élő tanúk. De a legnagyobb kárt a hívők szenvedik meg: elmegy a lelkesedés, a megtisztelt példamutatása iránti érdeklődés és a keresztény társadalom öröme a *saját* kanonizáltjuk láttán. A második, harmadik, tizedik generációnak már kicsiny a kapcsolata a régen elhunyttal. Viszont Kaszap István jól vezetett ismertségének felhajtó ereje van.

Az elhúzódó ügyintézésnek mindezeken kívül van még egy nagyon igaztalan, de valóságos következménye is, amelyről nem szabad elfelejtkeznünk. Az alsópapság és a hívők *ellenjátékosnak* tartják a Szentek Ügyeinek Kongregációját, mintha azok szándékosan akadékoskodnának, s nem akarnák a mi boldogságunkat. Mintha azok csak bosszantani akarnának bennünket, holott tudjuk, hogy egyházunkat legfelső fokon a Szentlélek irányítja. Az ő bürokráciájuk csak emberi tökéletlenség, és nem szándékosság… Pázmány Péter már 9 évvel vértanúi a halála után felterjesztette Pongrácz Istvánt, de Róma csak 400 év múlva emelte a szentek közé. Viszont a tizenkét éves olasz Goretti Máriát negyvenöt év után avatta boldoggá XII. Pius, és három további év múlva már szent is

lett. Mint látjuk, ha van akarat a Kongregációban, tudnak ők egy vagy két évtized alatt boldoggá, sőt szentté avatni.

Boldoggá avatási ügyeink körül a csodák hiánya a nagyobbik baj. A túl realista magyaroknak gyenge a magasztos eszmék kibontására alkalmas érzéke, s az átszellemült miszticizmushoz nem értenek. Ez az oka annak, hogy népünk lelkülete a szentté avatáshoz szükséges csodák meglátására nem alkalmas. *Nem is tudom, hogy történt-e valaha olyan csoda Magyarország területén, amelyet a Szentszék teljes és hivatalos kivizsgálás után elfogadott volna.* Talán a nyolcszáz éve élt Szent Margit csodái voltak az utolsók, de azokat sem bocsátották igazi római per alá. Miért van az, hogy a déli népeknél mindig több csoda történik, mint a megkeményedett szívű, realista északiaknál? Ennek pszichológiai okai lehetnek.

Kegyes szokás hazánkban, hogy személyeknek, ügyeknek, tárgyaknak, falvaknak védőszenteket választanak. Hagyományunk, imakönyvünk tele van a több száz vagy ezer éve élt védőszentekhez való fohászkodással. Folytatni kellene a sort újabb védőszentek segedelmét kérő imákkal! Viszont örvendetes eseménysor, hogy a kanonizált boldogjainknak és a még csak elindítottaknak nevét már iskolák és intézmények kezdik felvenni. A 18. és 19. században is inkább a régen élt vagy éppen külföldi szenteknek emeltek szobrokat, és szenteltek fel templomokat ahelyett, hogy helyi nagyjainkat próbálták volna promoválni. A kitartó munkálkodásra követendő példaként említhetjük meg a Fatimában élt verbita Kondor Lajos atyát, aki ötven évig azon dolgozott, hogy a két gyermeket, a Mária-látnok Jácintát és Ferencet boldoggá avassa portugáliai zarándokútján a pápa. És elérte! Bár két felavatott magyar gyermeket tudott volna nekünk adni!

Ki nálunk a szent?

A „szent” azt jelenti, hogy Istennek szentelt. Szentnek nevezzük azt a személyt, aki felhasználta egész emberi lényét, teljes lelki önmagát és lehető legtöbb földi cselekedetét, hogy Istennek adhassa át. A keresztényi erényeket hősi fokon gyakorolta, vagy életét a krisztusi hitért áldozta fel. Az egyház nem követeli meg, hogy a jelölt mindig és mindenben gyarlóság és bűn nélkül való legyen. A kanonizációt ez nem akadályozza meg, hiszen hibátlan ember nincs.

Történelmünk folyamán egy-egy lelkes pap – természetesen püspöki hozzájárulással – összeállított néhány életrajzot, agitált egy ügy érdekében, és kérte a híveket, hogy forduljanak bizalommal imáikban a

megboldogulthoz, és jelentsék, ha csoda történne. De a magyar alkat legjobb esetben is csak egy Istentől származó „imameghallgatást" fogadott el, de a szent közbenjárása által juttatott isteni „csoda" szót nem használta. Márpedig Róma következetesen kérte a szenthez kapcsolódó csodát. Az egyházi bíróság kevés anyagot kapott. A buzgó boldoggá avatási törekvések megakadtak Pedig egy-egy hivatalosan kinyilvánított szentté avatás felbecsülhetetlen erkölcsi és lelki értékgyarapodást jelentett volna a katolikus hitéletre. A katolikus társadalom érdeklődése kifulladt.

Az egyik ember örül és meggyőződéssel észlel egy misztikus és értelemmel fel nem fogható eseményt: például amikor páter Pio egyszerre két helyen volt a világban. A másiknak nincs szüksége fizikai csodára hitéhez való ragaszkodásában. A XVII. századi deisták azt állították, hogy Isten racionális eszmék rendszerében működteti a világot. A törvényeket Isten rendelte el, tehát nincs szükség további beavatkozására, például csodákra, melyek megszegik az autonóm természeti törvényeket. Az ember és a létező természet, sőt maguk a fizikai törvények is Isten létét, a transzcendentális valóságot bizonyítják. A világmindenség önmagában egy nagy-nagy csoda. Ezért, ha valaki életszentségéről egy alapos vizsgálóbizottság meggyőződött, akkor punktum, nem kell hozzá még egy természetfeletti beavatkozás ennek kinyilvánítására. Különösképpen nem, ha a bíráló bizottság maga is tévedésekkel és hibákkal teremtett emberi lényekből áll. A magyar papok és egyházi vezetők is szkeptikusan közelítik meg egy csoda bejelentését.

Azért ragaszkodik az egyház a csodák bizonyító erejéhez, mert nehezünkre esik kimondani, hogy ki volt a rendkívüli szent ember. Ezért a boldoggá és szentté való nyilvánítást a hittudomány sem tette be a kötelező hitigazságok közé. A szentté avatást sem sorolja a pápai csalhatatlanság dogmájának a hatáskörébe.

Vetítsük rá egy középkorban és egy 30 éve kanonizált latin vidéken élt szenteknek a csodáit a magyar ember realistább nézeteire. Az alábbi események bekerültek a kanonizációs perek anyagába:

Ferreri Szent Vince (1400 k.) spanyol-francia domonkos volt, aszkéta vándor-prédikátor. Egyszer azt monda egy novíciusának „Fiam tebelőled pápa lesz, és szentté fogsz avatni engem". Ez meg is történt. (A szentté avatásra való törekvés nyilvános hirdetése ma már kizáró ok egy kanonizációs perben.) Még életében tett 3000 csodát tulajdonított magának, a kanonizációs per 873 csodáját említi. Megjelent neki Jézus is, mégpedig Szent Domonkos és Szent Ferenc társaságában. Le tudta

csendesíteni a háborgó tengert. Hetven emberből ördögöt űzött ki. Huszonötezer zsidót és nyolcezer mohamedánt térített meg. Huszonöt embert hozott vissza a halálból. Egy asszony elvágta a fia torkát, majd feldarabolta, megsütötte, sőt megette gyermekét. A mi szent Vincénk imájára a testrészek összeálltak, és a gyerek életre kelt! Ilyen nagyszerű szentet nem tudott produkálni a magyar nép.

Nézzük az 50 éve történt eseményt Olaszországból. A szentéletű olasz passzionista szerzetes, Grimaldo, boldoggá avatására várt, de hiányzott a szükséges csoda. A négyéves Nicola Romano beesett apja traktorának a kerekei alá, és a hátsó két kerék átment a gyerek fején. Apja felkiáltott „Grimaldo testvér, segíts, és mentsd meg a fiamat!" A gyerek valóban életben maradt. Grimaldo megtette a boldoggá avatáshoz szükséges csodát 1995-ben. A történetekhez nem kell különleges kommentár.

A fenti eseteket mégis csodás beavatkozásként ismerte el az illetékes római magisztérium, és máig nem vonta vissza, mert ez nem szokás. Nem ilyen a magyar ember felfogása az életszentségről, nem ilyen „csodákban" tud hinni. Érthető az is, hogy a katolikusból kiábrándult protestánsok sem fogadják el. Mi a tevékeny Mindszenty Józsefben, Márton Áronban és Bálint Sándorban ismerjük fel a szent magyart. Máris üdvözültnek tartjuk őket, holott az egyházi eljárás még csak az elején tart. Magyar kapcsolatú boldoggá avatási ügyekben mintegy 25 bizonyított csoda kellene a boldoggá és szentté avatásokhoz;– mely szám csak tájékoztatási jelleggel közölt összesítés.

A csodák meghatározásában az a kritérium is benne van, hogy az eseményt „*mai értelemmel nem tudjuk megmagyarázni*". Igen, de ha a tudomány néhány évtized múlva mégis talál megfelelő magyarázatot, akkor az már nem számíthat természetfölötti az eseménynek! A magyar ember logikája ragaszkodik ahhoz, hogy a kinyilvánított csoda egyszeri és különleges isteni beavatkozás legyen, és nem Isten örök törvényei szerinti esemény.

A Lourdes-i gyógyulások esetében már reálisabbak a kritériumok. Az elmúlt 160 év alatt 7000 váratlan gyógyulást jelentettek be, de csak 69-et, azaz 1%-ot fogadtak el tudományosan egyelőre megmagyarázhatatlannak.

Titokzatos háttéri jelenség, hogy több esetben már készen voltak a boldoggá vagy szentté avatási iratok, a csodák is megtörténtek, a bíborosi tanács is elismerte a tényeket, de valamilyen egyházpolitikai okból mégsem történt meg az ünnepélyes felavatás. A késedelem okáról nem szoktak kiadni nyilvános közleményt. A pápa döntéseihez

ugyanis az a kevésbé ismert szempont is hozzájárul, hogy a leendő szent felemelése minő hatással lehet az egyházpolitikára és a pasztorizációra. Jó példa az ilyen eseményre, hogy miután 2015-ben a Vatikán Állam diplomáciailag elismerte a Palesztin Államot, tíz nap múlva két palesztin vidéken tevékenykedő, de még a XIX. században élt olasz szerzetes nővért avattak szentté, hogy bátorítsák a mohamedán környezetben szenvedő keresztény csoportokat. Ezért kellett várnia népirtásuk századik évfordulójáig a vértanúságot szenvedett örménykatolikus Maloyan érseknek is a boldoggá avatásra. Az antant államok ötven évig meg tudták gátolni Boldog Habsburg Károly kanonizálását. Prohászka Ottokár boldoggá avatását az egyházpolitikai nézetek akadályozták meg, holott száz éve megfogalmazott vallási és társadalmi nézeteit már az egész világegyház vallja. Egymilliárd katolikus elvárása az, hogy akkor avassák fel a felterjesztettet, amikor az illetékes egyházmegye, a Szentek Ügyeinek Kongregációja és a Szentatya bizonyítva látja a szent ügyet.

A Szentatya személyes döntésével lerövidített eljárást is engedélyezhet. Idetartozik a „*régi ügyek*" problémaköre. Ezekben az esetekben már nem élnek a tanúk, és mindent csak a megtalálható kordokumentumokból lehet megállapítani. Ilyenkor a történész kap szerepet, mert a boldoggá avatandóról szóló – néha kisszámú – értesülést az események korába kell beillesztenie. A régi ügyekben is felkérik a teológusokat és más szakterületen dolgozó tudósokat, hogy az életszentség körülményeit kivizsgálják. Bizonyítani kell azt is, hogy a régen élt személy kultusza a hívek sorában vagy mindig is megvolt, vagy a tisztelet újraéledt. De a felterjesztésből csak akkor lesz teljes boldoggá avatás, ha egy új és orvosilag bizonyított csoda bekövetkeztét társítják a kérelemhez. Ha nincs csoda, akkor nincs világraszóló teljes elismerés, de a „boldog" előnevet engedélyezik a helyi egyházmegyének.

Mind a régebben nevezett Szenttéavatási Kongregációnak, mind a mostani nevű Szentek Ügyei Kongregációjának mindig is az volt a hibája, hogy túl kevés jogászt, teológust, tudóst és történészt, – és akik ráadásul csak latinul illetőleg olaszul tudtak – nevezett ki az eljárások intézésére. Amióta a világ megnőtt, a hivatal még kevésbé tudja a központosítás által rárótt munkát elvégezni. A szabályok megalkotásakor mintegy ötven katolikus ország volt az egész világon, ma már kétszázhúsz önálló államban vannak hittársaink. Egykor húszmillió ember közül kellett kiválasztani a boldogokat, ma pedig már több mint egymilliárdan vagyunk. Kétezer-ötszáz per van függőben, amelyek különböző fokozatokig jutottak el, és csak nagyon lassan lehet

előbbre kerülni a sorban. Kihalnak az ügyintézők, a következőknek újra be kell tanulniuk az esetekbe. Évtizedeket, sőt évszázadokat kell várni a szentszéki döntésekre.

Jobb szervezés, modernebb adminisztráció kérdése az elhúzódó eljárások megszüntetése. Decentralizáció azonban még nincs tervbe véve, s ezért is nagyobb szerepet kellene adni az egyházmegyék óhajainak a helyi jelentőségű boldoggá nyilvánítási ügyekben.

Lehet ugyan bármely országnak technikai kapcsolata a távoli vidékeken történő eseményekkel, de az ismeretlen felavatottak jelentőségét sem lelkileg, sem érzelmileg nem tudjuk mélységében érzékelni. Ezért javaslom, hogy, mint ahogy az valaha volt, a boldoggá avathatóságot is a püspöki karok hatáskörébe kell áttenni, mint ahogy újabban visszakapták a boldoggá avatás szertartását. A boldoggá nyilvánítás méltósága nem fog leértékelődni. A hívekből áradó megnövekedett bizalomtól a püspökeink is boldogabbak lesznek. A vallásszociológusok állandóan javasolják a kisebb egyházi közösségek erősítését. A kanonizáció lehozatala színt, életet és hitéleti lelkesedést váltana ki az egyházmegyékben.

A szentté avatások a világegyháznak szólnak, intézze ezeket a Szentek Ügyeinek Kongregációja és a mindenkori pápa.

Használjuk ki lehetőségeinket, mert tudatunkhoz tradíciónk is hozzá tartozik. Mintegy 130 római-kori vértanú vére öntözte Nagy-Magyarország területét. Ha ezért a szent vértanúk földjének nevezzük Pannóniát, akkor ma is legyünk méltók múltunkhoz. Fontosnak tartom, hogy püspökeink vezetésével a szerzetesek, az alsópapság állandóan és élénken terjessze az avatandók tiszteletét. Az egyházmegye ne csak egy bizonyos Isten Szolgája életét vizsgálja, hanem széles körű megbízatást kapjon az avatandó tiszteletének a propagálására is. Buzdítsák az embereket a feltűnő imameghallgatások bejelentésére, amelyeket kivizsgálás után talán csodáknak fogadhatnak majd el Rómában. Legyenek helyi vagy országos egyesületek, imacsoportok, amelyek éberen tartják a közvéleményt. Legyenek ünnepélyes megemlékezések, festmény- és szoboravatások, tehát világi jellegű megnyilvánulások, amelyekről jelenjenek meg bizonyos időközönként beszámolók. Szerkesztessenek kiadványok, melyeken bejelentik az imameghallgatásokat. Mert tartós akciózgatás szükséges ahhoz, hogy életben tartsuk annak a gondolatát, hogy valakit mi, magyarok „szentnek kiáltunk”. Csoda majdcsak lesz, vagy annak bármely egyházilag elfogadott megfelelője. Ha eleget zörgetünk, akkor kinyittatik – ígérte meg az Úr. Azaz bízzunk, imádkozzunk és cselekedjünk. Ha

nem tartjuk életben a gondolatot, akkor lassanként elfelejtkezünk a boldoggá avatásra felterjesztett honfitársunkról, és megint nem történik semmi.

A többi pápa után Ferenc pápa is sürgeti a világi hívek aktív részvételét és egyházi felelősségvállalását. A boldoggá avatható hittársak felfedezése, és kultuszuk elterjesztése éppen a laikusok feladata lehetne. A „sensus fidei" azt jelenti, hogy az egyháza közösségében élő keresztény meg tudja különböztetni a jót a rossztól, az igazit a hamistól. Assisi Szent Ferencet a széles körben elindult tisztelet hatására már két évvel halála után szentté avatták – boldoggá avatás nélkül. Páduai Szent Antalt is már nyolc hónappal halála után szentté avatták, mert a nép meg volt győződve, hogy az erényeit hősies fokon gyakorolta. Mi is használjuk többet a „szentnek kiáltjuk" kifejezést az általunk szentnek tartott egyének elismertetésére! Mindenesetre ki kell használnunk a fentebb említett lehetőségeket, tartsuk tiszteletben megboldogultjaink emlékét, hogy Róma is megtegye a maga feladatát. Rajtunk, híveken is múlik, hogy több boldogot és szentet adjunk hazánknak és a világegyháznak.